

Sygn. akt V KK 93/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 czerwca 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dorota Rysińska (przewodniczący)

SSN Zbigniew Puskarski

SSN Włodzimierz Wróbel (sprawozdawca)

Protokolant Anna Kowal

w sprawie S. S. Spółki z o.o.

ukaranej z art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 25 czerwca 2013 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego

od wyroku Sądu Rejonowego w Z.

z dnia 30 lipca 2010 r.,

- 1) uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu w Z. do ponownego rozpoznania,**
- 2) kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego obciąża Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

Prawomocnym wyrokiem nakazowym z dnia 20 lutego 2009 r., Sąd Rejonowy w Z. uznał R. G., pełniącego funkcję Prezesa Zarządu „S. S.” Spółka z o.o. z siedzibą w Z., za winnego popełnienia przestępstwa skarbowego z art. 54 § 2 k.k.s. w zw. z art. 9 § 3 k.k.s. oraz wykroczeń skarbowych z art. 77 § 3 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. i art. 9 § 3 k.k.s., a także z art. 57 § 1 k.k.s. w zw. z art. 9 § 3 k.k.s. i wymierzył mu za nie karę grzywny w wysokości 30 stawek dziennych, określając wysokość jednej stawki dziennej na kwotę 50 złotych oraz karę łączną grzywny w wysokości 3 000 złotych.

Powyższy wyrok stał się podstawą do złożenia przez Prokuratora Rejonowego w Z. - w trybie art. 27 ust. 1 w zw. z art. 3 pkt 1, art. 4, art. 5 i art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz. U. Nr 197, poz. 1661 z późn. zm.), wniosku o pociągnięcie podmiotu zbiorowego - wskazanej powyżej Spółki - do odpowiedzialności za czyn zabroniony pod groźbą kary, popełniony przez działającego w imieniu i na rzecz powyższej Spółki Prezesa Zarządu uprawnionego do jednoosobowej jej reprezentacji – tj. występku z art. 54 § 2 k.k.s. w zw. z art. 9 § 3 k.k.s.

Prokurator, stosownie do przepisów art. 7 i 8 ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary, wniósł o orzeczenie wobec przedmiotowej Spółki kary pieniężnej w wysokości 1000 złotych. Po rozpoznaniu wniosku Prokuratora, Sąd Rejonowy w Z., wyrokiem z dnia 30 lipca 2010 r. orzekł odpowiedzialność podmiotu zbiorowego „S. S.” Sp. z o.o. z siedzibą w Z. za czyn zabroniony z art. 54 § 2 k.k.s. w zw. z art. 9 § 3 k.k.s. popełniony przez R. G. działającego w imieniu podmiotu zbiorowego i wymierzył spółce karę pieniężną w kwocie 1000 złotych,

Wyrok ten nie został zaskarżony przez strony postępowania i uprawomocnił się w dniu 7 sierpnia 2010 r.

Od tego prawomocnego wyroku kasację w trybie art. 521 k.p.k. i art. 40 ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary wniósł Prokurator Generalny zarzucając rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisu prawa

materialnego – art. 5 ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary, przez wyrażenie błędnego poglądu prawnego, że przepis ten mógł być podstawą odpowiedzialności podmiotu zbiorowego „S. S.” Sp. z o.o. z siedzibą w Z., za czyn zabroniony pod groźbą kary, popełniony przez R. G., działającego w imieniu i na rzecz Spółki jako Prezes Zarządu.

Podnosząc powyższy zarzut, Prokurator Generalny wniósł o uchylenie powyższego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Z.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego jest niewątpliwie zasadna.

Pociągnięcie do odpowiedzialności karnej podmiotu zbiorowego na podstawie ustawy z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (zwanej dalej jako „ustawa”) w niniejszej sprawie należy rozpatrywać wedle brzmienia tej ustawy nadanego jej art. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary (Dz. U. 2005, Nr 180, poz. 1492). Na dzień wydawania wyroku w sprawie [...] warunkiem pociągnięcia do odpowiedzialności podmiotu zbiorowego było wykazanie spełnienia łącznie trzech przesłanek:

- 1) podjęcia zachowania stanowiącego czyn zabroniony przynoszącego lub mogącego przynieść podmiotowi zbiorowemu korzyść, chociażby niemajątkową przez osobę fizyczną działającą w imieniu lub w interesie podmiotu zbiorowego w ramach uprawnienia lub obowiązku do jego reprezentowania, podejmowania w jego imieniu decyzji lub wykonywania kontroli wewnętrznej albo przy przekroczeniu tego uprawnienia lub niedopełnieniu tego obowiązku (art. 3 pkt 1 ustawy) albo osobę fizyczną dopuszczoną do działania w wyniku przekroczenia uprawnień lub niedopełnienia obowiązków przez osobę, o której mowa powyżej (art. 3 pkt 2 ustawa), lub osobę fizyczną działającą w imieniu lub w interesie podmiotu zbiorowego, za zgodą lub wiedzą osoby określonej w art. 3 pkt 1 ustawy (art. 3 pkt 3 ustawy),

- 2) potwierdzenie popełnienia czynu zabronionego prawomocnym wyrokiem skazującym osobę fizyczną określoną w art. 3 pkt 1-3 ustawy, wyrokiem warunkowo umarzającym wobec niej postępowanie karne albo postępowanie w sprawie o przestępstwo skarbowe, orzeczeniem o udzielenie tej osobie zezwolenia na dobrowolne poddanie się odpowiedzialności albo orzeczeniem sądu o umorzeniu przeciwko niej postępowania z powodu okoliczności wyłączającej ukaranie sprawcy (art. 4 ustawy),
- 3) wykazanie winy w wyborze lub nadzorze (*culpa in eligendo i culpa in custodiento*) wobec osób wymienionych w art. 3 pkt 2 i 3 ustawy (art. 5 ustawy).

W niniejszej sprawie nie budzi wątpliwości, że zostały spełnione przesłanki określone w art. 3 pkt 1-2 ustawy, gdyż analiza akt sprawy potwierdza, iż R. G. był prezesem Spółki, a więc należał do kategorii osób działających w imieniu lub w interesie podmiotu zbiorowego w ramach uprawnienia lub obowiązku do jego reprezentowania, podejmowania w jego imieniu decyzji lub wykonywania kontroli wewnętrznej, a także fakt popełnienia przez niego przestępstwa skarbowego z art. 54 § 2 k.k.s. w zw. z art. 9 § 3 k.k.s. został potwierdzony zgodnie w wymogiem przewidzianym w art. 4 ustawy. Natomiast nie został spełniony trzeci z warunków koniecznych do pociągnięcia podmiotu zbiorowego do odpowiedzialności na podstawie ustawy. Bowiem przepis art. 5 ustawy całkowicie pomijał swoistą przesłankę odpowiedzialności podmiotu zbiorowego za czyny zabronione przez osoby wskazane w art. 3 pkt 1 ustawy, ustanawiając w sposób zupełnie jednoznaczny przesłankę zawinienia podmiotu zbiorowego dla osób wskazanych w pkt 2 i 3 tego artykułu. W odniesieniu do winy podmiotu zbiorowego można, więc mówić tylko o winie w wyborze i nadzorze, ale jedynie wobec osób wymienionych w pkt 2 i 3 art. 3 ustawy. Podmiot zbiorowy nie ponosi natomiast odpowiedzialności organizacyjnej za działania osób wymienionych w art. 3 pkt 1 ustawy.

Z powyższego wynika, że popełnienie czynu zabronionego przez osoby, które w strukturze podmiotu zbiorowego działają w jego imieniu lub w jego interesie w ramach własnego uprawnienia lub obowiązku – w tym prezesa i członkowie

zarządów - nie stanowi podstawy prawnej do orzeczenia odpowiedzialności podmiotu zbiorowego za czyny zabronione pod groźbą kary.

Pogląd ten został już wielokrotnie potwierdzony szeregiem judykatów Sądu Najwyższego i nie budzi kontrowersji (por. m.in. wyroki z dnia 6 kwietnia 2011 r., V KK 15/11, OSNKW 2011/8/72, z dnia 11 kwietnia 2011 r., V KK 27/11, Biul.SN 2011/9/14, z dnia 11 kwietnia 2011 r., V KK 57/11, LEX nr 794533, z dnia 18 października 2011 r., IV KK 276/11, LEX nr 1027192, z dnia 7 marca 2012 r., III KK 265/11, LEX nr 116319).

Wobec oczywistej zasadności kasacji, a także wobec braku podstaw do wydania innego orzeczenia reformatoryjnego niż wymienione w art. 537 § 2 k.p.k., Sąd Najwyższy – orzekając w trybie art. 535 § 5 k.p.k. – uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu w Z. do ponownego rozpoznania.